

SIPOON NORRKULLALANDETIN ITÄOSAN PESIMÄLINNUSTOSELVITYS JA LEPAKKOKARTOITUS

Turkka Korvenpää, 10.10.2019

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. ALUEEN YLEISKUVAUS.....	3
3. PESIMÄLINNUSTOSELVITYS	4
3.1 MAASTOTYÖMENETELMÄT	4
3.2 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	6
3.2.1 Norrkullalandetin itäosa	6
3.2.2 Norrkullalandetin edustan luodot	7
3.2.3 Träsketin ympäristö	8
4. LEPAKKOKARTOITUS	9
4.1 MAASTOTYÖMENETELMÄT	9
4.2 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	10
4.2.1 Norrkullalandetin itäosa	10
4.2.2 Träsketin ympäristö	11
5. MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET JA ARVIO VAIKUTUKSISTA MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAASEEN LUONNONYDINALUEESEEN	12
5.1 NORRKULLALANDETIN ITÄOSA	12
5.2 NORRKULLALANDETIN EDUSTAN LUODOT	12
5.3 TRÄSKETIN YMPÄRISTÖ	13
6. KIRJALLISUUS	13

Kannen kuva: Karua kalliomännikköä Norrkullalandetin itäosassa.
Pohjakartat: © Maanmittauslaitos 10/2019.

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenskaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Arkkitehtitoimisto Juhani Aalto laatii Sipoon saaristossa sijaitsevan Norrkullalandetin itäosan ranta-asemakaavan muutosta. Luontoselvitys Metsänen teki kaavasunnittelun tarpeisiin luontoselvityksen vuonna 2018 (Luontoselvitys Metsänen 2018). Selvityksessä esitettiin tarve kartoittaa myöhemmin kaava-alueen pesimälinnustoa sekä lepakkolajistoa, sillä selvityksen maastotyöt ajoittuivat elokuulle.

Seasong Travels tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä pesimälinnustoselvityksen sekä lepakkokartoituksen osasta kaava-aluetta. Selvitysalueeksi rajattiin saaren rantaa ja rannan läheisiä alueita, Norrkullalandetin edustan pienet luodot ja erillinen alue Norrkullalandetin keskellä sijaitsevan pienen sisäjärven, Träsketin, ympärillä (Kartat 1-2), sillä suunniteltujen maankäyttömuutosten vaikutukset kohdistuvat näihin alueisiin. FM (biologi) Turkka Korvenpää laati molemmat selvitykset. Linnustoselvityksen maastotyöt ajoittuivat touko-kesäkuulle ja lepakkokartoituksen maastotyöt kesä-elokuulle 2019. Tausta-aineistoina käytettiin Sipoon lepakkokartoitusta (Siivonen ja Wemundsen 2006) sekä Tiira-lintuhavaintopalvelua. Lisäksi Tringa ry:ltä pyydettiin tietoja saaren linnustosta. Kartoitusten pohjalta arvioitiin kaavahankkeen vaikutuksia alueen linnustoon ja lepakoihin sekä Norrkullalandetilla sijaitsevaan luonnonydinalueeseen.

2. ALUEEN YLEISKUVAUS

Norrkullalandet sijaitsee Sipoon Kalkkirannasta runsaat kaksi kilometriä lounaaseen. Se on iso ja metsäinen saari, jonka koilliskulma on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi luonnonydinalueeksi yhdessä läheisen Möholmenin eteläosan kanssa (Väre 2002).

Norrkullalandetin itäosan metsät ovat pääosin puustoltaan vanhoja ja melko luonnontilaisia kalliomänniköitä. Paikoin esiintyy myös varttunutta kuusikkoa, joka on selvästi hoidetumpaa talousmetsää. Ormbergetin itäpuolella sijaitsee tuore hakkuualue. Itärannalle on rakennettu laitureita, mökkejä sekä muita matkailua palvelevia rakenteita (Kuva 1). Rannalla on pieniä uimarantoina käytettyjä hiekkarantoja tulentekopaikkoineen. Pääosin rannat ovat kuitenkin kallioisia ja kivikkoisia. Alueen virkistyskäyttö on kesäsesongin aikana varsin vilkasta.

Träsket on rehevä ja matala, runsaan ranta- ja vesikasvillisuuden ympäröimä, umpeenkasvava lampi (Kuva 2) saaren keskiosassa. Sen itärannalla sijaitsee yksi, ilmeisesti melko vähällä käytöllä oleva, kesämökki. Itärantaa seurailee polku. Träsketin etelärannalla kohoaa männikköinen kallio, jonka puusto vaihtuu etelässä tiheäksi ja melko luonnontilaiseksi kuusikoksi. Kallion itäpuolella on luontoarvoiltaan merkittävää tervaleppäkorpea, jonka itäpuolella kasvaa tiheää, varttunutta kuusikkoa. Träsketin alueen virkistyskäyttö vaikuttaa selvästi vähäisemmältä kuin saaren itärannan.

Norrkullalandetin kasvillisuutta ja luontotyyppejä on kuvattu tarkemmin Metsäsen selvityksessä.

Kuva 1. Norrkullalandetin itärantaa selvitysalueella.

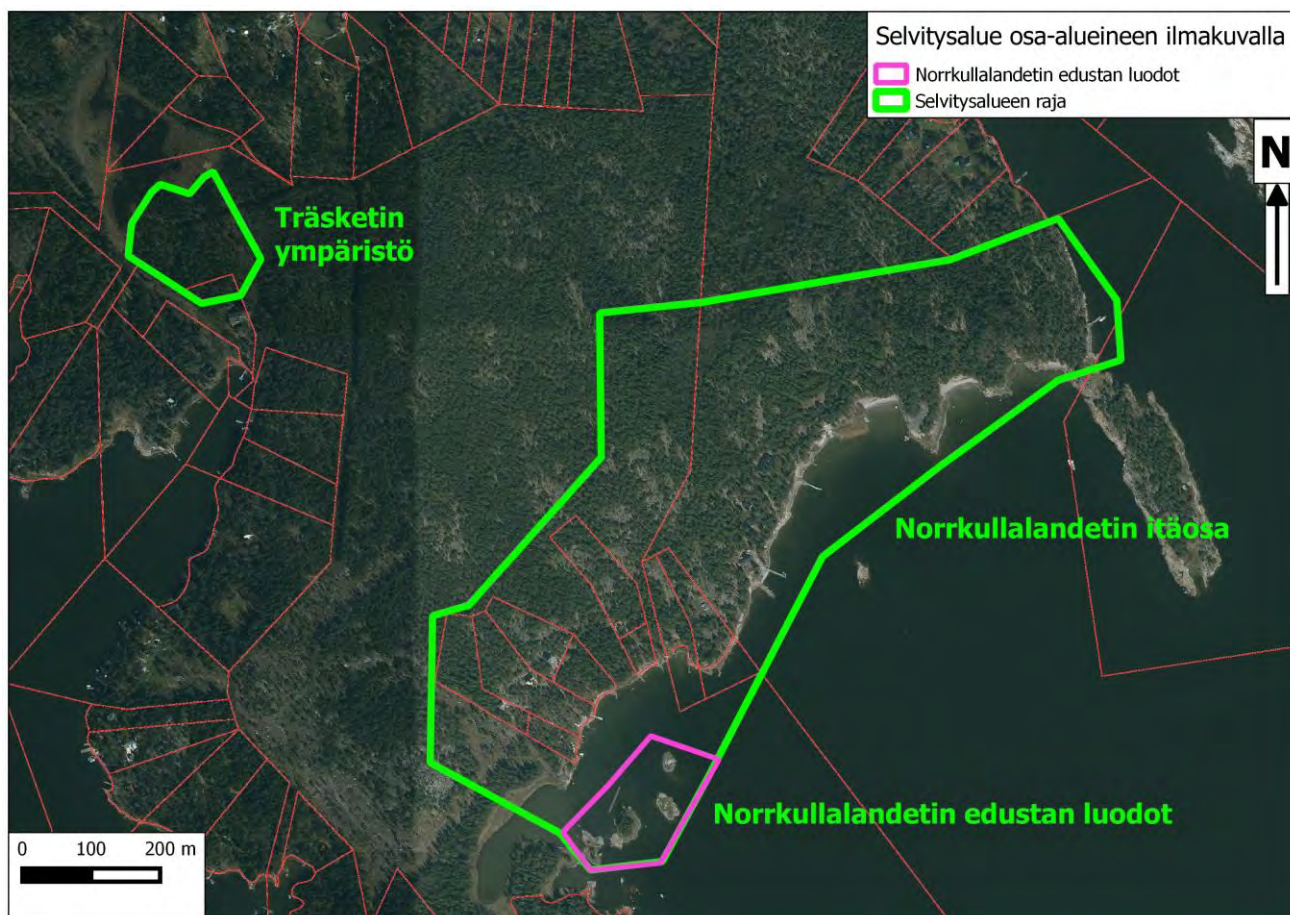
Kuva 2. Träsketillä pesii mm. laulujoutsen.

3. PESIMÄLINNUSTOSELVITYS

3.1 MAASTOTYÖMENETELMÄT

Selvitysalueen linnusto kartoitettiin kolmena aamuna-aamupäivänä touko-kesäkuussa. Kartoituspäivät olivat 28.5., 2.6. ja 10.6. Sää oli muuten poutainen, mutta 2.6. satoi ajoittain heikosti. Sade ei kuitenkaan tuntunut vaikuttavan lintujen lauluaktiivisuuteen. Pilvisyys vaihteli selkeästä täysin pilviseen ja lämpötila melko viileästä (+9 °C 28.5.

laskennan alkaessa) lämpimään (noin +20 °C 10.6.). Tuuli oli heikkoa tai enintään kohtalaista. Kaiken kaikkiaan linnustoselvityksen maastotyöt päästiin tekemään hyvissä olosuhteissa.

Kartta 1. Selvitysalue osa-alueineen ortoilmakuvalla.

Maalintujen kartoitusmenetelmänä käytettiin kartoituslaskentaa (Koskimies & Väisänen 1988), jonka mukaisesti selvitysalue käveltiin niin tiheään läpi, että kaikki laulavat linnut voitiin havaita. Tavallisten lajien tarkkoja havaintopaikkoja ei merkitty kartalle vaan niistä kirjattiin muistiin ainoastaan lajin esiintyminen selvitysalueella sekä tieto siitä, vaikuttaako laji pesivän alueella tai sen lähiympäristössä. Kaikkien uhanalaisten, silmälläpidettävien, EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvien sekä harvinaisten tai muuten huomionarvoisten lintujen havaintopaikat merkittiin sen sijaan kartalle. Samalla kirjattiin tieto havainnon tyypistä (laulava koiras, varoiteleva yksilö, pari, ruokaileva lintu ym.). Jos laulava koiras havaittiin vähintään kahdella eri kartoituskerralla jokseenkin samassa paikassa, tulkittiin alueella olevan reviiri. Löydetyt pesät, varoitelevat tai poikasille ruokaa kantavat emot sekä havaitut poikueet tulkittiin luonnollisesti myös todisteeksi pesinnästä. Lisäksi merkittiin muistiin ne paikalliset ruokailevat linnut, joiden pesintä ei sopivien habitaattien puutteessa ole selvitysalueella mahdollista. Korkealla ylilentävät linnut jätettiin huomiotta.

Norrkullalandetin edustan pikkuluotojen linnustoa havainnoitiin Norrkullalandetin rannoilta käsin kaukoputkea apuna käyttäen. Luodot ovat niin pieniä ja lähellä, että näin saatiin varsin hyvä kuva luotojen linnustosta. Tosin aikaisten pesijöiden (havaituista

lajeista sinisorsa, lapasorsa, telkkä ja isokoskelo) kannalta laskennat tehtiin hieman myöhään, mutta luotojen merkityksestä vesi- ja rantalinnustolle saatiin tästä huolimatta kaavoitusta silmällä pitäen riittävän selkeä kuva.

3.2 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

Linnustokartoituksessa havaittiin kaikkiaan 44 lintulajia, jotka pesivät joko varmasti tai ainakin melko todennäköisesti selvitysalueella tai sen välittömässä lähiympäristössä (Taulukot 1-2). Tärkeimmät lintuhavainnot on esitetty kartalla 2. Seuraavassa esitellään tarkemmin osa-aluekohtaisia tuloksia.

3.2.1 Norrkullalandetin itäosa

Norrkullalandetin itäosan linnusto koostuu selvitysalueella ja sen lähiympäristössä pääasiassa tavallisista metsälinnuista. Pesiviä ranta- ja vesilintuja on niukasti rantojen kallioisuuden ja kivisyyden sekä varmaankin myös vilkkaan virkistyskäytön vuoksi. Merkittävimmät pesimälajit ovat nopean taantumisen vuoksi nykyisin erittäin uhanalaiseksi luokiteltu hömötiainen sekä samoin erittäin uhanalainen ja EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvä mustakurkku-uikku. Hömötiainen pesi selvitysalueen länsiosan varttunutta kuusikkoa kasvavassa kangaskorvessa tervaleppäpökökelöön kovertamassaan kolossa. Storsandenin alueella nähtiin mustakurkku-uikkupari. Hiekkarannan vieressä kasvaa pieni, mutta tiheä ruovikko, joka sopisi hyvin lajin pesimäympäristöksi. Vaarantuneita haarapääskyjä ruokaili ja oleskeli mm. rantakahvilan ympäristössä ja on mahdollista, että laji ainakin joinakin vuosina myös pesii selvitysalueen rakennuksissa tai laiturirakenteissa. Silmälläpidettävällä västäräkällä oli Norrkullalandetin itärannalla muutama reviiri. Laji pesii mm. piholla, mutta myös luonnonmukaisemmissa ympäristöissä pikkuluodoilla ja kalliorannoilla. Se voi rakentaa pesänsä esimerkiksi rakennuksiin tai halkopinoihin.

Lisäksi Norrkullalandetin rannoilla nähtiin isokoskelopoikue (silmläpidettävä) sekä tukkakoskeloita (silmläpidettävä). Molemmat lajit pesivät varmasti jossakin Norrkullalandetilla, mutta eivät ehkä selvitysalueella, jonka virkistyskäyttö lieenee jo keväisin vilkasta ainakin viikonloppuina. Myös haahkaemoja (erittäin uhanalainen) muutamane poikasineen ja valkoposkihanhia sekä räyskiä (EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajeja) liikkui Norrkullalandetin rannoilla. Ormbergetin kaakkoispuolen pienellä lahdella havaittiin paikallinen harmaahaikara ja palokärki (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) sekä harmaapäätikka (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) tavattiin linnustokartoituksessa kertaalleen paikallisina Norrkullalandetin itäosassa. Harmaahaikara ei pesinyt selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ja palokärki ja harmaapäätikkakin saattoivat olla alueella pelkästään ruokailemassa. Niiden pesintään viittaavia havaintoja ei tehty. Myöhemmin kesällä havaittiin Norrkullalandetissa ja lähisaarilla kiertelevä palokärki.

Yleisesti ottaen voidaan todeta, ettei Norrkullalandetin itäosan selvitysalueella pesi luonnonsuojelullisesti merkittävää linnustoa hömötiasta ja mustakurkku-uikkua lukuun ottamatta. Tukka- ja isokoskelot ja haahkat pesivät todennäköisesti jossakin lähiympäristössä, mutta niiden poikueet ruokailevat myös selvitysalueen rannoilla.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Status	Parimäärä
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	ruokokerttunen	NT	1
<i>Actitis hypoleucos</i>	rantasipi	LC	
<i>Anas platyrhynchos</i>	sinisorsa	LC	
<i>Anthus trivialis</i>	metsäkivirvinen	LC	
<i>Bucephala clangula</i>	telkkä	LC	
<i>Certhia familiaris</i>	puukiiپی	LC	
<i>Columba palumbus</i>	sepelkyyhky	LC	
<i>Corvus corax</i>	korppi	LC	
<i>Corvus corone</i>	varis	LC	
<i>Curruca curruca</i>	hernekerttu	LC	
<i>Cyanistes caeruleus</i>	siniäinen	LC	
<i>Cygnus cygnus</i>	laulujoutsen	LC, Dir.	1
<i>Dendrocopos major</i>	käpytikka	LC	
<i>Erithacus rubecula</i>	punarinna	LC	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	kirjosieppo	LC	
<i>Ficedula parva</i>	pikkusieppo	LC, Dir.	1
<i>Fringilla coelebs</i>	peippo	LC	
<i>Hirundo rustica</i>	haarapääsky	VU	pesivät laiturirakenteissa?
<i>Lophophanes cristatus</i>	töyhtöäinen	VU	1
<i>Motacilla alba</i>	västäräkki	NT	3
<i>Muscicapa striata</i>	harmaasieppo	LC	
<i>Parus major</i>	talitainen	LC	
<i>Phylloscopus trochilus</i>	pajulintu	LC	
<i>Podiceps auritus</i>	mustakurkku-uikku	EN, Dir.	1
<i>Poecile montanus</i>	hömöäinen	EN	1
<i>Regulus regulus</i>	hippiäinen	LC	
<i>Rhadina sibilatrix</i>	sirittäjä	LC	
<i>Schoeniclus schoeniclus</i>	pajusirkku	VU	1
<i>Scolopax rusticola</i>	lehtokurppa	LC	
<i>Seicercus trochiloides</i>	idänuunilintu	LC	1
<i>Spatula clypeata</i>	lapasorsa	LC	1?
<i>Spinus spinus</i>	vihervarpunen	LC	
<i>Sylvia atricapilla</i>	mustapääkerttu	LC	
<i>Troglodytes troglodytes</i>	peukaloinen	LC	
<i>Turdus iliacus</i>	punakylkirastas	LC	
<i>Turdus philomelos</i>	laulurastas	LC	
<i>Turdus merula</i>	mustarastas	LC	

Taulukko 1. Selvitysalueen ja sen välittömän lähiympäristön pesimälinnut lukuun ottamatta Norrkullalandetin edustan luotoja. LC = elinvoimainen, NT = silmälläpidettävä, VU = vaarantunut, EN = erittäin uhanalainen, Dir. = lintudirektiivin I-liitteen laji.

3.2.2 Norrkullalandetin edustan luodot

Norrkullalandetin edustan luodot ovat linnustoltaan suhteellisen arvokkaita (Kuva 3, Taulukko 2). Niillä pesivät ainakin kala- ja lapintiira (molemmat EU:n lintudirektiivin I-liitteen lajeja), silkkiiukku (silmälläpidettävä), valkoposkihanhi, kalalokki ja kivitasku – ehkä myös haahka. Luodoilla oleskeli myös tukkakoskeloita, tukkasotkia (viisi koirasta ja kaksi naarasta, erittäin uhanalainen ja EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) ja kyhmyjoutsenia, mutta näiden lajien pesiä ei havaittu. Lisäksi nähtiin merimetsoja (EU:n

lintudirektiivin I-liitteen laji), meriharakoita, rantasipejä, västäräkki, lapasorsakoiras, telkkänaaraita ja kanadanhanhipoikue.

Kuva 3. Norrkullalandetin edustan pienillä luodoilla pesii mm. kala- ja lapintiiraja.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Status	Parimäärä (luodon nro)
<i>Actitis hypoleucos</i>	rantasipi	LC	
<i>Aythya fuligula</i>	tukkasotka	EN, Dir.	
<i>Branta canadensis</i>	kanadanhanhi	LC	
<i>Branta leucopsis</i>	valkoposkianhi	LC, Dir.	1 (3)
<i>Bucephala clangula</i>	telkkä	LC	
<i>Cygnus olor</i>	kyhmyjoutsen	LC	
<i>Haematopus ostralegus</i>	meriharakka	LC	
<i>Larus canus</i>	kalalokki	LC	1 (1) + 1 (3)
<i>Mergus serrator</i>	tukkakoskelo	NT	
<i>Motacilla alba</i>	västäräkki	NT	
<i>Oenanthe oenanthe</i>	kivitasuku	LC	1 (1)
<i>Podiceps cristatus</i>	silkkiuikku	NT	1 (1) + 1 (ruovikko)
<i>Somateria mollissima</i>	haahka	EN	1 ? (2)
<i>Spatula clypeata</i>	lapasorsa	LC	
<i>Sterna hirundo</i>	kalatiira	LC, Dir.	3 (1)
<i>Sterna paradisaea</i>	lapintiira	LC, Dir.	2 (1) + 1 (2)
<i>Sterna hirundo / paradisaea</i>	kala- / lapintiira	LC, Dir.	4 (1) + 1 (2)

Taulukko 2. Norrkullalandetin edustan luodoilla havaitut linnut. LC = elinvoimainen, NT = silmälläpidettävä, EN = erittäin uhanalainen, Dir. = lintudirektiivin I-liitteen laji. Pesimälajien kohdalle merkitty parimäärät. Luotojen numerot kartalla 2.

3.2.3 Träsketin ympäristö

Träsketillä pesi laulujoutsen (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji). Lisäksi lammen ruovikoissa oli yksi pajusirkun (vaarantunut) ja yksi ruokokerttusen (silmälläpidettävä)

reviiri. Träsketiällä nähtiin myös lapasorsapari sopivaan pesimäaikaan sekä telkkäpoikue. Lammen itä- ja kaakkoispuolen rehevissä, tiheissä ja melko luonnontilaisissa kuusikoissa lauloivat harvalukuiset pikkusieppo (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji) ja idänuunilintu, joiden reviirit sijoittuivat osin kaava-alueelle. Myös sirittäjä ja peukalainen sekä vaarantunut, mutta vielä melko tavallinen töyhtötiainen kuuluvat linnustoon.

Kaiken kaikkiaan Träsketiä ja sen rantametsiä voi pitää linnustoltaan melko arvokkaina. Rehevä umpeen kasvava lampi sopisi mm. vaarantuneelle ja EU:n lintudirektiivin I-liitteeseen sisältyvälle heinätaville ja lammen läheiset kuusikot ovat erinomaista elinympäristöä vanhojen rehevien kuusikoiden pikkusiepolla ja idänuunilinnulle.

Kartta 2. Tärkeimmät pesimälinnut. Luodot numeroitu taulukkoa 2 vastaavasti.

4. LEPAKKOKARTOITUS

4.1 MAASTOTYÖMENETELMÄT

Lepakkokartoitus jakaantui kahteen osaan: detektorihavainnointiin ja lepakoille sopivien päiväpilojen ja talvehtimispaikkojen etsintään.

Lepakkoja havainnoitiin detektorilla (Pettersson D240X) kolmena yönä (9.-10.6., 28.-29.7. ja 25.-26.8.2019). Havainnointi aloitettiin aikaisintaan noin puoli tuntia - tunti auringonlaskun jälkeen. Sää oli kaikkina kartoitusöinä poutainen, selkeä tai puolipilvinen ja melko lämmin (ilman lämpötila noin +20 °C). Tuuli vaihteli heikosta kohtalaiseen, mutta ei kuitenkaan ollut niin voimakas, että se olisi haitannut havainnointia. Olosuhteet olivat siten hyvät. Havainnointireitti (Kartta 3) suunniteltiin ennalta maastossa ensimmäisen linnustokartoituksen jälkeen. Se ulottui tarpeen mukaan myös hieman selvitysalueen ulkopuolelle, jos tämä oli tarkoituksenmukaista selvitysalueen merkityksen arvioinnin kannalta. Tästä syystä reitti kattoi mm. Träsketin itärannan, jossa haluttiin selvittää lammen ja sen rantojen merkitystä lepakoille. Reitti käveltiin läpi detektorilla havaintoja tehden ja merkitsemällä kaikkien havaittujen lepakkojen laji ja GPS-laitteella mitattu havaintopaikka muistiin. Viiksisiippaa ja isoviiksisiippaa ei eroteltu, sillä näitä kahta toisilleen läheistä sukua olevaa lajia ei voi detektorilla erottaa. Lisäksi kirjattiin tieto siitä, oliko kyseessä ohilentävä vai paikalla saalistava yksilö. Lepakoille sopivia päiväpiiloja ja talvehtimispaikkoja kuten kolopuita, linnunpönttöjä ja maakellareita etsittiin linnustokartoituskertojen yhteydessä ja niiden jälkeen. Rakennuksia ei tutkittu.

4.2 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

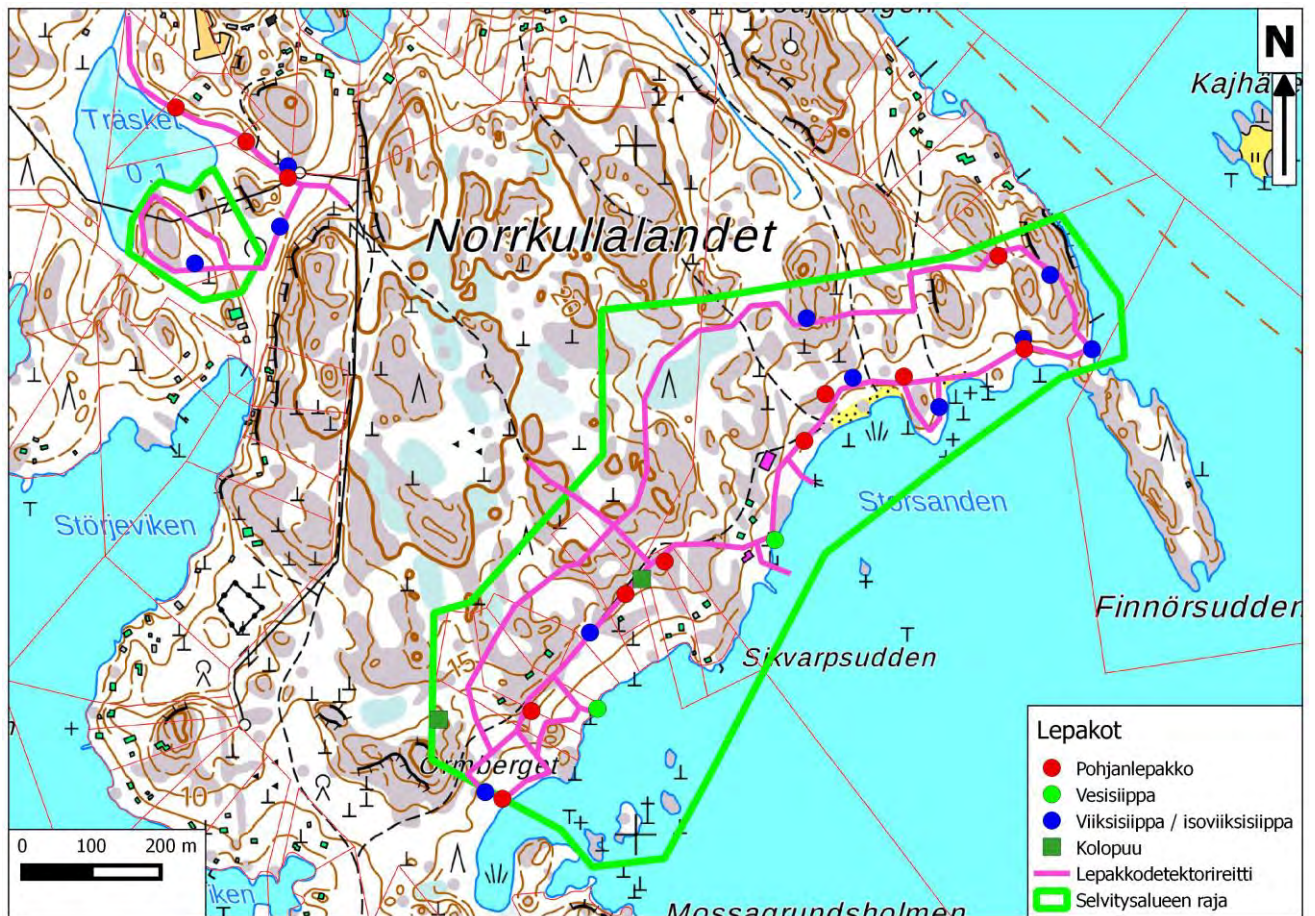
4.2.1 Norrkullalandetin itäosa

Norrkullalandetin itäosassa havaittiin verrattain runsaasti lepakoita (Kartta 3). Eniten havaintoja kertyi pohjanlepakosta, joka tavattiin yhdeksältä erilliseksi luokiteltua paikalta. Esimerkiksi samalla avokalliolla havaittiin usein peräkkäisissä kartoituksissa pohjanlepakkoita, jotka havaintoja yhteen koottaessa tulkittiin yhdeksi havaintopaikaksi. Pohjanlepakohavainnot jakaantuivat melko tasaisesti merenrannan läheisille alueille. Sisempää saaresta lajia ei juuri tavattu. Isoviiksisiippa / viiksisiippa havaittiin kahdeksalla eri paikalla havaintojen painottuessa saaren itäisimpään osaan. Lisäksi Sikvarpsuddenin ja Ormbergetin väliseltä alueelta saatiin kaksi havaintoa. Myös isoviiksisiipan / viiksisiipan esiintyminen painottui rannan läheisyyteen erityisesti alueille, joiden metsät ovat hieman kosteampia ja kuusivaltaisempia. Vesisiippoja havaittiin ainoastaan elokuussa saalistelemassa kahdessa eri paikassa matalalla rantaveden yllä.

Norrkullalandetin itäosasta löytyi kaksi kolopuuta (molemmat mäntyjä), joita lepakot voivat käyttää päiväpiiloinaan. Lisäksi alueen rakennukset tarjonnevat niille soveliaita piilopaikkoja ja kenties lisääntymiskolonioiden paikkoja. Lepakot voivat hyödyntää myös linnunpönttöjä.

Norrkullalandetin itäosaa voi pitää lepakoille tärkeänä ruokailualueena. Sen arvioitiin kuuluvan luokkaan II Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen arvoluokituksessa. Selvitysalueen itäisin osa on hieman muuta selvitysalueita merkittävämpi, sillä varsinkin viiksisiipat / isoviiksisiipat keskittyvät sinne. Pohjanlepakolla ero ei ole yhtä selkeä. Lepakkojen syysmuuttoa ei varsinaisesti tutkittu, mutta havaintoja kertyi eniten elokuun lopulla suoritetussa inventoinnissa, jolloin havaittiin mm. ainoat vesisiipat. Vaikutta siis siltä, että Norrkullalandetilla saattaa olla merkitystä myös muutonaikaisena kerääntymisalueena. Saari on edelleen melko valaisematon, vaikka rantaa seuraileva polku onkin osittain valaistu ja selvitysalueella on mökkejä. Heti selvitysalueen

eteläpuolella sijaitseva Norrkullalandetin eteläisin kärki luokiteltiin Sipoon lepakkokartoituksessa arvoluokkaan III (Siivonen & Wermundsen 2006).

Kartta 3. Lepakot.

4.2.2 Träsketin ympäristö

Träsketin ympäristössä tavattiin muutamia saalistelevia pohjanlepakoita ja isoviiksisiippoja / viiksisiippoja. Näistä kuitenkin vain kaksi isoviiksisiippaa / viiksisiippaa tavattiin varsinaisella selvitysalueella.

Varsinainen selvitysalue sopii paremmin viiksisiipoille kuin pohjanlepakoille, sillä se on pääosin tiheää ja kosteaa kuusikkoa. Metsänreunoja ja pieniä metsäaukioita suosivia pohjanlepakoita havaittiin vain Träsketin itäpuolen polulla, jossa ne hyödynsivät polun muodostamaa latvusaukkoa saalistaessaan. Träsketin ympäristön arvioitiin kuuluvan luokkaan III (muu lepakoiden käyttämä alue) Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen arvoluokituksessa.

5. MAANKÄYTTÖSUOSITUKSET JA ARVIO VAIKUTUKSISTA MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAASEEN LUONNONYDINALUEESEEN

5.1 NORRKULLALANDETIN ITÄOSA

Norrkullalandetin ranta-asemakaavan muutoksessa osoitetaan huomattavaa lisärakentamista selvitysalueen keski- ja eteläosaan. Osin rakentaminen sijoittuisi maakunnallisesti arvokkaalle luonnonydinalueelle, mikä supistaisi luonnonydinaluetta sekä myös lisäisi liikkumista jäljelle jäävällä luonnonydinalueen osalla. Liikkumista voidaan kuitenkin ohjata pois luonnonydinalueelta jättämällä se esimerkiksi polkuverkoston ulkopuolelle. Olisi myös suositeltavaa, ettei kaavasuosunnitelmassa VR - alueeksi merkitylle alueella rakennettaisi lisää retkeilyä palvelevia rakenteita.

Kaavamuutoksesta ei aiheudu Norrkullalandetin itäosan linnustoarvojen kannalta erityisen merkittäviä haitallisia muutoksia nykytilanteeseen verrattuna, koska alueen linnusto on melko tavanomaista ja häiriöherkimmät lajit eivät nykyisinkään voi siellä pesiä. Uhanalaisen hömötiaisen pesämettä on kaavaehdotuksessa rajattu rakentamisen ulkopuolelle. Hömötiainen ei ole kovin ihmisarka, joten se tuskin merkittävästi häiriintyy, kunhan kangaskorven kuusikko jätetään kehittymään luonnontilaisena. Storsandenin pieni ruovikko on syytä säästää uhanalaiselle mustakurkku-uikulle sopivana pesimäympäristönä. Saaren lisääntyvän virkistyskäytön vuoksi häiriöisyys voi lisääntyä, joskin viereinen uimaranta on jo nyt toukokuusta alkaen ajoittain vilkkaassa käytössä.

Lepakoiden kannalta kaavasuosunnitelman suurin haitta lienee valaistuksen lisääntyminen. Tämän mukaisesti olisi hyvä välttää turhan valaistuksen rakentamista. Samoin puustoa pitäisi pyrkiä säilyttämään mahdollisimman paljon, koska lepakot karttavat laajoja aukeita alueita. Erityisesti viiksisipiippa ja isoviiksisipiippa voisivat kärsiä puuston voimakkaasta harventamisesta. Niiden esiintyminen keskittyy kuitenkin selvitysalueen itäisimpään osaan, johon ei ole suunnitteilla uutta rakentamista. Varsinkaan pohjanlepakko ei häiriinny rakennuksista sinänsä. Kaikki kolopuut on syytä säästää, sillä ne tarjoavat lepakoille sopivia päiväpiilopaikkoja. Esitetyt laiturirakenteet eivät vaikuta vesisiipin ruokailumahdollisuuksiin saaren rannoilla.

5.2 NORRKULLALANDETIN EDUSTAN LUODOT

Lisääntyvä rakentaminen ja alueen muu kehittäminen tulee lisäämään veneilyä ja muuta liikkumista Norrkullalandetin itäosassa ja sen edustalla. Tämä lisää luonnollisesti myös saaren edustan luotojen linnuston kokemaa häiriötä. Haitallisia vaikutuksia voitaisiin lieventää esimerkiksi asettamalla luodoille maihinnousukielto lintujen pesimäajaksi 1.4.-31.7. Myös se, ettei rakennuksia sijoiteta aivan rannalle, vähentää hieman häiriötä.

5.3 TRÄSKETIN YMPÄRISTÖ

Träsketin ympäristö on linnustoltaan melko arvokas ja siksi olisi suositeltavaa, ettei sinne osoitettaisi kaavassa rakentamista. Varsinkin laulujoutsen kärsisi lisääntyvästä häiriöstä. Myös uhanalaisen töyhtötiaisen ja harvalukuisten pikkusiepon ja idänuunilinnun elinympäristö saattaisi rakentamisen vuoksi supistua, vaikka niille sopiva metsä sijoittuukin pääosin kaavoitettavan alueen ulkopuolelle. Rakentamisen myötä lisääntyvä valaistus heikentäisi lepakoiden elinoloja, joskin heikennys olisi niin vähäinen, ettei sillä todennäköisesti olisi olennaista merkitystä.

6. KIRJALLISUUS

- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnuston seurannan havainnointiohjeet. 2. uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki. 143 s.
- Luontoselvitys Metsänen 2018. Sipoon Norrkullalandetin itäosan luontoselvitys. 27 s.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.
- Neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta A:02.04.1979.
- Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Sipoon lepakkokartoitus 2006. Wermundsen Consulting Oy / Batcon Group. 15 s. + liitteet.
- Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry 2012. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille. (<https://drive.google.com/file/d/1xHsaGs8Y2HUXGugXYqXrSOAE01AzAC3S/view>).
- Vesilintujen laskentaohjeet. <https://www.luomus.fi/fi/vesilintujen-laskentaohjeet>
- Väre, S. 2002. Ekologinen verkosto Itä-Uudenmaan liiton alueella. Itä-Uudenmaan liitto. Julkaisu 74. Sähköinen dokumentti ja paikkatietoaineistot.